

že izpostavljene: razkisljevanje arhivskih dokumentov in izdelava strategije zaščite arhivskega gradiva.

Druga sekcija je združila referente, ki so govorili o objavljanju arhivskih virov. Predstavili so vprašanja objavljanja izvirnih dokumentov pri raziskovanju domače zgodovine in probleme pri objavljanju plemiških listin ter objavljanje dokumentov arhiva madžarske varnostne službe in županijskih zapisnikov v elektronski obliki. V tej sekciji, ki je sicer imela največ referentov, so govorili še o uporabi arhivskih virov pri pouku lokalne zgodovine, objavljanju pečatov in digitalizaciji zemljevidov fevdalnega obdobja, ki so bili predstavljeni kot pomemben vir za lokalno zgodovino.

V okviru sekcije za informatiko je potekal pogovor s predstavniki podjetij, ki izdelujejo programe za arhive. Referenti so govorili tudi o javnih zbirkah podatkov na internetu, strategiji izdelave podatkovnih baz in standardih, arhivskih vodnikih na internetu in splošnih vprašanjih digitalizacije v arhivih.

Gospodarska sekcija je obravnavala vprašanja financiranja arhivov.

Posebna sekcija je bila namenjena arhivom verskih skupnosti. Predstavljene so bile možnosti in izkušnje v zvezi z raziskovanjem cerkvenih matičnih knjig ter prevzemanjem gradiva verskih skupnosti.

Delu zborovanja kot tujec, ki ne razume madžarščine, seveda nisem mogel slediti. To je velika pomanjkljivost, vendar ob pomanjkanju tehničnih (in prav gotovo tudi denarnih) sredstev tega gostiteljem ne gre prehudo zameriti. Za tuje goste pripravijo poseben program, ki obsega že omenjeni uvodni sprejem, ogled mesta, v katerem je zborovanje, ogled lokalnega arhiva in udeležbo na izletu.

Bojan Himmelreich

77. nemško arhivsko zborovanje, Mannheim, 25.–28. september 2007

Letošnje nemško arhivsko zborovanje je potekalo v Mannheimu (dežela Baden Württemberg). Prireditelj in predavatelj tega največjega evropskega arhivskega kongresa se nas je udeležilo okoli 700 strokovnjakov, po večini iz Nemčije, poleg tega pa zastopniki oziroma delegacije še iz trinajstih drugih, večinoma sosednjih držav. Iz Slovenije smo se zborovanja udeležili: Leopold Mikec Avberšek kot predstavnik Arhivskega društva Slovenije, dr. Vladimir Žumer iz Arhiva Republike Slovenije in mag. Sonja Anžič iz Zgodovinskega arhiva Ljubljana. V spremljevalnem programu zborovanja so nam omogočili tako vodstva po mestu in kulturnih institucijah ter študijske ekskurzije po okolici. Hkrati je v prostorih

kongresnega centra Rosengarten, kjer je potekalo zborovanje, predstavljalo na strokovnem sejmu za arhivsko tehniko "Archivistika" svojo dejavnost in izdelke veliko število podjetij tako s področja elektronske obdelave podatkov, mikrofilmiranja, digitalizacije, restavracije kot tudi strokovne založbe s publikacijami za arhivistično-zgodovinskega področja. Industrijsko mesto Mannheim z več kot 300.000 prebivalci je drugo največje mesto v deželi Baden Württemberg in je bilo izbrano za kraj zborovanja, ker letos praznuje 400-letnico svojega obstoja.

Glavna tema zborovanja je bila *"Živa spominska kultura za prihodnost"*. Spomin, pomnjenje je postalo v nemški javnosti v zadnjih letih namreč zelo pomembno. To zadeva na primer razprave o spomenikih holokavsta v Berlinu in ustanavljanje nešteti lokalnih spominskih krajev za različne zgodovinske prireditve. V zvezi z arhivi se postavlja vprašanje njihove vloge v tej spominski kulturi. Pri raznoliki ponudbi medijev, povezanih z zgodovinskimi temami – bodisi televizijskih produkcij, igranih filmov bodisi romanov – dajejo arhivi zagotovljene avtentične zgodovinske vire in so vendar tudi dejavni v tem družbeno političnem procesu spominjanja. V kakšnem obsegu in na kakšen način je to sploh mogoče, kje je to že uspelo in kakšna prizadevanja bi bila še mogoča oziroma bi morala biti – to je bilo tema diskusije na arhivskem zborovanju. Pri tem je bil govor ne le o zgodovinskem izobraževalnem delu, ampak tudi o temeljnih nalogah arhivov, kot prevzemanje gradiva.

Teme skupnega delovnega zasedanja in zasedanj sekcij ter strokovnih skupin so bile na primer: *"Arhivi kot kraji spomina"*, *"Arhivsko spominsko delo v družbenopolitičnem diskurzu"*, *"Prevzemanje in varovanje gradiva emigrantov"*, *"Funkcije in prihodnost specialnih arhivov"*, *"Aktualni projekti digitalizacije v Nemčiji"*.

Na otvoritveni slovesnosti, ki jo je vodil predsednik društva nemških arhivarjev in arhivark dr. Robert Kretzschmar (Stuttgart), so udeležence zborovanja pozdravili nadžupan mesta Mannheim dr. Peter Kurz, minister za znanost, raziskovanje in umetnost dežele Baden Württemberg, prof. dr. Peter Frankenberg, ter predstavnik tujih gostov arhivskega zborovanja, dr. John Alban (Norfolk). Otvoritveno predavanje je imela Aleida Assmann (Konstanz); v njem je razložila, da je potrebno razumeti, da so *"arhivi kot skladišče kulturnega spomina"*. Po otvoritvenem predavanju je sledil sprejem za vse udeležence zborovanja in sejemске razstavljalce, ki ga je pripravila dežela Baden Württemberg.

Naslednji dan je sledilo prvo skupno delovno zasedanje. Dr. Hermann Rumschöttel (München) je v temeljnem referatu pojasnil naloge arhivov in njihovo pomembno družbenopolitično funkcijo. Za njim je vodja mestnega arhiva v Mannheimu dr. Ulrich Nieß prikazal zgodovino mesta Mannheim, pri tem pa je

poudaril mannheimske "spominske kraje" in temo priseljevanje.

Skupnemu delovnemu zasedanju so sledila zasedanja po sekcijah. V prvi sekciji so s pomočjo predavatelja iz cerkvenega arhiva (Nadškofija München in Freising), mestnega arhiva (Petershagen/Eggersdorf), kakor tudi z obravnavo spominskih mest (Spominska mesta, mesta spomina v deželi Baden Württemberg) in velike razstave, posvečene kolonializmu (Namibija, nekdanja nemška kolonija), pokazali, kako "spominsko delo" arhivov in podobnih institucij vpliva na družbo.

Več pomembnih "specialnih arhivov" je bilo predstavljenih na zasedanju četrte sekcije: Ludwigsburg (dežela Baden Württemberg) – stalna izpostava zveznega arhiva je pristojna za gradivo "centralnih mest deželno sodne uprave za preiskavo nacionalsocialističnih zločinov" in ponuja skoraj popoln pregled nad postopki, ki so pri nemških sodiščih obravnavali hudodelstva "tretjega rajha". T. i. arhiv razdelitve stroškov v Bayreuthu je prav tako izpostava zveznega arhiva. Dokumentira zlasti izselitve in izgon Nemcev iz vzhodne in južne Evrope. "Ustanova za obdelavo diktature SED (Enotne socialistične partije Nemčije)" se posveča arhivskemu varstvu, to pomeni, da pridobiva arhive nekdanje opozicije v Nemški demokratični republiki. Zelo sporen je sedaj obstoj "specialnega arhiva", ki hrani dokumente nekdanje vzhodnonemške tajne obveščevalne družbe (STASI). Nekdanji sodelavec tega arhiva na visokem položaju Jochen Hecht (Berlin) je zahteval prenos aktov v pristojni zvezni arhiv.

Naslednji dan so sledila vzporedna zasedanja osmih strokovnih skupin, ki delujejo v okviru društva nemških arhivark in arhivarjev: strokovna skupina 1: arhivarji v državnih arhivih, 2: arhivarji v mestnih in drugih javnih teritorialnih skupnostih, 3: arhivarji v cerkvenih arhivih, 4: arhivarji v gosposkih, družinskih in hišnih arhivih, 5: arhivarji v gospodarskih arhivih, 6: arhivarji v arhivih parlamentov, političnih strank, ustanov in zvez, 7: arhivarji v medijskih arhivih ter 8: arhivarji v arhivih visokih šol in znanstvenih institucij.

Prispevki v okviru strokovne skupine 1 so bili še posebej posvečeni "spominski kulturi" 19. stoletja, vendar tudi "ponovnemu odkritju" dolgo časa v javnosti malo poznane koncentracijskega taborišča Flossenbürg (Bavarska). Strokovna skupina 2 pa se je bolj ukvarjala z viri raziskovanja migracij. Dr. Charles Jeurgens (Dordrecht) je govoril o virih, ki se nanašajo na emigrante v nizozemskih komunalnih arhivih, dr. Irmgard-Christa Becker (Saarbrücken) o virih za raziskovanje emigracij s posebnim poudarkom na valorizaciji ter dr. Martina Bauernfeind (Nürnberg) o gradivu emigracijskih združenj. Po teh prispevkih se je razvila živahna diskusija.

Sledila je intenzivna predstavitev različnih večjih projektov v zvezi z digitalizacijo v Nemčiji, in sicer:

"Digitalna nemška biblioteka", "Arhivski portal D", "bamportl.de" (internetni portal za biblioteke, arhive in muzeje), evropski projekt "Michael Plus" (večjezični portal digitaliziranega gradiva).

Zborovanje se je končalo z drugim skupnim delovnim zasedanjem; govor je bil o arhivskih virih, raziskavah in spominski kulturi.

Zadnji dan zborovanja so nekateri udeleženci izkoristili za voden ogled mesta in razstave, drugi pa že za pot domov.

Za konec: na zborovanju je po vsakem sklopu predavanj oziroma predstavitvi referatov sledila konstruktivna diskusija in večkrat je bilo poudarjeno, da smo arhivisti, in s tem arhivi, normalni, potrebni in tudi cenjeni člen družbe in tako je potrebno tudi nastopati. Take samozavesti v slovenski arhivski stroki primanjkuje in zato tudi takšnega nastopanja ne more biti.

Izčrpni program arhivskega zborovanja v Mannheimu je objavljen na internetni strani www.archivtag.de. Tudi povzetki. Naslednje arhivsko zborovanje bo od 15. do 18. septembra 2008 v mestu Erfurt.

Sonja Anžič

42. posvetovanje hrvaškega arhivističnega društva, Bjelovar, 2.–4. oktober 2007

Hrvaško arhivistično društvo organizira strokovno posvetovanje vsako leto, na štiri leta pa imajo kongres. Letošnje posvetovanje je bilo že 42. in je potekalo med 2. in 4. oktobrom v Bjelovaru. Prva dva dneva zborovanja so bili predstavljeni referati, zadnji dan je bilo družabno srečanje z izletom v Podgarić. Ker imajo vsakoletno posvetovanje, imajo drugi dan tudi občni zbor društva. Letos so udeleženci posvetovanja – člani HAD prvič plačali kotizacijo.

Prvi dan zborovanja se je pričel s tremi plenarnimi predavanji, kjer je direktor bjelovarskega arhiva Željko Pleskalt spregovoril o gradivu gospodarstva, predvsem o problematiki in perspektivah. Predsednica društva Deana Kovačec je predstavila gospodarske in korporacijske arhive v Evropi in svetu. Hrvaška se je kot bodoča članica Evropske unije priključila k projektu MATRA. V okviru tega projekta je Eric Katalaer iz nizozemske arhivske šole ocenil arhivski zakon in opozoril na razhajanja med prakso in zakonsko podlago. V povprečju je bil zakon ocenjen kot dober. Na kratko so predstavili, kaj so uspeli s pomočjo projekta MATRA doseči na nacionalni ravni (delavnice o valorizaciji, permanentno izobraževanje ...). V popoldanskem delu sta sledili dve delavnici pod vodstvom moderatorjev. Zaščita gradiva gospodar-